

MAKTAB VA MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDA DAVLAT XARIDLARINI TASHKIL ETISH VA O'TKAZISH (TOSHKENT VILOYATI MISOLIDA)

Mamatov Aziz Pozil o'g'li

O'zbekiston Respublikasi Toshkent

Bank-moliya akademiyasi 2-kurs tinglovchisi

Global iqtisodiy sharoitlarning o'zgarishi va jamiyat talablarining ortishi Toshkent viloyatida maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarida davlat xaridlarini samarali tashkil qilish zaruratini oshirmoqda. Ushbu xaridlar ta'lim tizimini zarur resurslar bilan ta'minlash, ta'lim sifatini oshirish va mahalliy infratuzilmani rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Davlat xaridlarining samarali amalga oshirilishi ta'lim muassasalarining barqaror ishlashini ta'minlab, shaffoflikni oshirish va byudjet mablag'laridan oqilona foydalanishga yordam beradi.

Toshkent viloyatida davlat xaridlarini boshqarishda raqamli texnologiyalarni tatbiq etish asosiy yo'nalishlardan biri bo'lib, bu jarayonni samarali va shaffof qilishga xizmat qiladi. Elektron platformalar yordamida xarid jarayonlarini avtomatlashtirish, shartnomalarni rasmiylashtirish va monitoring tizimini yo'lga qo'yish orqali tezkor va adolatli boshqaruvga erishish mumkin. Xususan, elektron tender tizimlari orqali buyurtmalarni boshqarish ta'lim muassasalarining barcha ehtiyojlarini qondirishga imkon beradi.

Davlat xaridlarini tashkil etishda mahalliy infratuzilmani rivojlantirishga ustuvor ahamiyat beriladi. Toshkent viloyatidagi maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarini zarur uskunalar va jihozlar bilan ta'minlash, yangi obyektlar qurish va mavjudlarini rekonstruksiya qilish davlat xaridlari tizimining samaradorligini oshirish orqali amalga oshiriladi. Bu loyihalarni moliyalashtirish orqali ta'lim muhitini yaxshilash va o'quvchilarga qulay sharoitlar yaratish mumkin.

Mahalliy ishlab chiqaruvchilarni davlat xaridlariga jalb etish orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish mumkin. Ta'lim muassasalariga zarur mahsulotlar va xizmatlarni mahalliy ishlab chiqaruvchilardan sotib olish, ularning iqtisodiy salohiyatini kengaytirishga yordam beradi. Buning natijasida mahalliy tadbirkorlikni rivojlantirish, yangi ish o'rinlarini yaratish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga erishiladi.

Fuqarolarni maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarida davlat xaridlari jarayonlariga jalb qilish esa shaffoflikni va samaradorlikni oshirishda muhim rol o'ynaydi. Maxsus onlayn platformalar yordamida fuqarolar xarid jarayonining barcha bosqichlarini kuzatish va o'z fikrlarini bildirish imkoniga ega bo'ladilar. Ularning faol

ishtiroki nafaqat jarayonning ochiqqligini ta'minlaydi, balki davlat boshqaruviga bo'lgan ishonchni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Toshkent viloyatidagi maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarida davlat xaridlarini ijtimoiy mas'uliyat tamoyillari asosida amalga oshirish ushbu sohaning rivojlanishiga sezilarli hissa qo'shadi. Bu tamoyillar mahalliy ehtiyojlarga mos keluvchi loyihalarni moliyalashtirish va ta'lim sifatini oshirish uchun zarur bo'lgan resurslarni ajratishga qaratilgan. Ayniqsa, ekologik infratuzilmalarni rivojlantirish va maktablarni energiya tejankor texnologiyalar bilan jihozlash orqali iqtisodiy samaradorlikka erishish bilan birga ekologik barqarorlikni ham ta'minlash mumkin.

Innovatsion texnologiyalarni davlat xaridlari jarayonlariga joriy qilish maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarining samaradorligini oshirishga imkon beradi. Elektron tender tizimlari, sun'iy intellekt va blokcheyn texnologiyalarining qo'llanilishi xaridlar jarayonini yanada shaffof qilish va moliyaviy resurslarni oqilona boshqarishga yordam beradi. Bu yondashuv muassasalarning ehtiyojlarini samarali va tezkor qondirishga xizmat qiladi.

Davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarini qo'llab-quvvatlashning muhim yo'nalishlaridan biridir. Xususiy sektorning moliyaviy resurslari va tajribasidan samarali foydalanish orqali infratuzilma loyihalarini tezroq amalga oshirish imkoniyati yaratiladi. Davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik shuningdek, innovatsion moliyaviy yechimlarni tatbiq etish uchun mustahkam asos yaratadi.

Toshkent viloyatida maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarida davlat xaridlarini samarali tashkil etish uchun bir qator strategik chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Ushbu chora-tadbirlar nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshirishga, balki ta'lim sifatini yaxshilash, jarayonning shaffofligini ta'minlash va aholi ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Bunday yondashuvlar jamiyatning turli qatlamlarining manfaatlariga xizmat qilib, ta'lim tizimining barqaror rivojlanishiga ko'maklashadi.

Toshkent viloyatidagi maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarida davlat xaridlarini samarali va natijali amalga oshirish uchun bir qator strategik choralarni amalga oshirish zarur. Birinchidan, davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini kengaytirish muhim ahamiyatga ega. Ushbu yondashuv ta'lim infratuzilmasini rivojlantirish, yangi maktablar va bog'chalar qurish hamda mavjudlarini rekonstruksiya qilish uchun juda muhimdir. Davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik moliyaviy yukni taqsimlash va loyihalarni samarali amalga oshirish imkonini beradi. Natijada, davlat mablag'larining samaradorligi oshiriladi va resurslardan oqilona foydalaniladi.

Ikkinchidan, ta'lim muassasalarida davlat xaridlarini boshqarishda mahalliy darajada moliyaviy resurslarni samarali taqsimlashni takomillashtirish zarur. Mahalliy

hokimiyatlarga xarid jarayonlarini boshqarishda ko'proq mustaqillik va mablag'larni boshqarish huquqini berish orqali ular mahalliy ehtiyojlarni yaxshiroq aniqlab, samarali qondirish imkoniga ega bo'ladi. Bu esa ta'lim sifatini oshirish va mahalliy infratuzilmani yaxshilash uchun qo'shimcha imkoniyatlar yaratadi.

Uchinchi, davlat xaridlarini ijtimoiy maqsadlarga yo'naltirish maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarining rivojlanishida katta ahamiyat kasb etadi. Kam ta'minlangan oilalar uchun ta'lim dasturlarini moliyalashtirish, yosh bolalarni bepul o'quv qurollari va xizmatlar bilan ta'minlash orqali ijtimoiy tenglikni mustahkamlash mumkin. Xususan, nogiron bolalar uchun maxsus qulayliklar va jihozlar yaratishga e'tibor qaratish ta'lim tizimining ijtimoiy mas'uliyatini oshiradi.

To'rtinchi, davlat xaridlarida ekologik barqarorlik tamoyillari asosida ish olib borish zarur. Maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarini ekologik toza texnologiyalar bilan ta'minlash, yashil energiya manbalaridan foydalanish va chiqindilarni qayta ishlash loyihalariga mablag' ajratish orqali ekologik muammolarni hal qilishga erishish mumkin. Ushbu chora-tadbirlar iqtisodiy samaradorlikni oshirish bilan birga ekologik barqarorlikni ham ta'minlaydi.

Beshinchi, zamonaviy texnologiyalarni ta'lim muassasalaridagi davlat xaridlariga joriy etish muhimdir. Elektron tender tizimlari va raqamli boshqaruv platformalari orqali xarid jarayonlarini avtomatlashtirish shaffoflikni oshirib, mablag'lardan oqilona foydalanishni ta'minlaydi. Ushbu texnologiyalar korrupsiyaning oldini olish va jarayonning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Oltinchi, mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash davlat xaridlarining asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lishi kerak. Maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarini jihozlashda mahalliy ishlab chiqarilgan o'quv qurollari, jihozlar va oziq-ovqat mahsulotlariga ustuvorlik berish orqali mahalliy iqtisodiyotni rivojlantirish va yangi ish o'rinlarini yaratishga hissa qo'shish mumkin.

Xulosa qilib aytganda, Toshkent viloyatida maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarida davlat xaridlarini takomillashtirish orqali ta'lim sifatini oshirish, ijtimoiy ehtiyojlarni qondirish va ekologik mas'uliyatni kuchaytirish mumkin. Davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash kabi choralar ta'lim muassasalarining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Shu tariqa, davlat xaridlarini takomillashtirish Toshkent viloyati ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotiga sezilarli hissa qo'shadi.

Manbalar ro'yxati

1. **O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni**, 26.05.2023 yildagi PF-79-son. "Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi hamda uning tizimidagi tashkilotlar faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida". Lex.uz rasmiy sayti.

[Manba](#)

2. Qodirova, F. R., Tashpulatova, Sh. K. (2011). "Maktabgacha talim muassasasida (Bolalar bogchasida) metodik ishlar". Darslik. Toshkent.
3. Burxanov, U., Atamuradov, T. "Davlat xaridi". O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta Maxsus Ta'lim Vazirligi tomonidan tasdiqlangan material. Toshkent.
4. Tuxtasinov, I., Isakulova, N., & Kulmatov, B. (2020). **Bolalar pedagogikasi (maktabgacha ta'lim pedagogikasi), 1-qism**. Samarqand Davlat Chet Tillar Instituti. Toshkent.
5. Abdullaeva, L. U. (n.d.). **Maktabgacha ta'lim muassasasi va maktab hamkorligi yo'llari**. Науки об образовании.
6. Abdiraxmanova, L. A. (n.d.). **Maktabgacha ta'lim tizimi va boshlang'ich ta'lim o'rtasidagi uzviylik**. Науки об образовании.